

IP Leads

V.O. nieuwsbrief
Jaargang 18
Nr. 4 • December 2017

activate
your
ideas

In dit nummer

Doorbraakvinding tegen resistentie antibiotica 3 • Octrooien zijn de belangrijkste graadmeter voor de innovatiekracht van een bedrijf 4 'Patent pending' in Duitsland werkt anders 5 • Nintendo's modelrecht uitgespeeld 6 • Nieuws 7 • Het succes van Eindhoven 8

'Kleine bedrijven krijgen de aandacht die ze verdienen'

Nederland laat zich graag voorstaan op zijn innovatiekracht. De nieuwe regering wil hier logischerwijs een bijdrage aan leveren. Maar welke keuzes worden gemaakt? Octrooigemachtigde Marco Molling dook in het nieuwe regeerakkoord en geeft zijn mening over de nieuwe ambities en plannen.

Nederland wil zichzelf op allerlei manieren opnieuw uitvinden, vertelt Marco Molling. 'Innovatie als het gaat om de rechtspraak en gezondheidszorg. Voor ons gaat het in de eerste plaats om technologische innovatie. Daar heb ik vooral op gelet.' Molling startte zijn loopbaan bij een klein bedrijf gespecialiseerd in laboratoriumapparatuur waar hij

onder meer betrokken was bij productontwikkeling. Hier ontstond zijn voorliefde voor kleine innovatieve bedrijven. 'Het is goed om te lezen dat in het akkoord aandacht is voor het MKB, start-ups én creatieve zelfstandigen als het gaat om innovatie. Dat de overheid hen actiever gaat steunen (zie overzicht voor diverse plannen en

maatregelen, red.). Ik heb zelf als octrooigemachtigde ook echt het idee dat juist hier veel belangrijke innovaties plaatsvinden, inclusief de bijbehorende octrooien. Kleine bedrijven en zelfstandigen stoppen echt al hun kennis en kunde in een innovatie, met vaak maar weinig middelen. Efficiëntie is dan een must. Een toegekend octrooi is voor hen een grote en cruciale stap, een stap die toekomstig succes bepaalt.'

→ Lees verder op pagina 2

Overheid als opdrachtgever

‘De overheid wil zelf een voortrekkersrol vervullen als het gaat om innovatie. Dat deden ze en doen ze door zelf opdrachten te geven – soms als launching customer. Dat gaat onder meer over onderwerpen waarvan het maatschappelijk van belang is dat ze worden ontwikkeld. Dat vind ik op zich helemaal niet verkeerd. Je kunt dan bijvoorbeeld denken aan de ontwikkeling van geluidsarm en duurzaam asfalt. Als de overheid dat stimuleert middels een innovatieregeling, dan versterkt dat onze innovatiekracht en tegelijkertijd werken we aan, in dit geval, een duurzamere samenleving.’ Molling ziet dat de laatste jaren het innovatie- en ondernemersklimaat beter wordt, maar we mogen, vindt hij, juist niet achteroverleunen in Nederland. Dan worden we zeker ingehaald. Gelukkig geeft het regeerakkoord wat dat betreft voldoende houvast.’ Het EOB verleende vorig jaar 2.784 octrooien aan Nederlandse bedrijven (+39,8% ten opzichte van 2015, waarmee het de sterkste groei is in 10 jaar. Nederland staat bovendien op de 2e plaats als het gaat om het aantal Europese octrooiaanvragen in relatie tot het aantal inwoners van een land (405 octrooiaanvragen per miljoen inwoners).

Technische vakmensen

Ook voor technische onderzoeksinstellingen lijken er kansen te liggen, stelt Molling. ‘De regering ziet in dat de technische wetenschappen en onderzoeksgroepen te maken hebben met hoge opleidingskosten en dat we goede vakmensen nodig hebben, er zijn 120.000 vacatures te vervullen de komende twaalf jaar. Dan is het belangrijk dat er voldoende les- en praktijkruimte is zodat alle studenten er ook daadwerkelijk kunnen studeren, om maar een simpel voorbeeld te noemen. Ook zie ik dat er meer geld beschikbaar komt voor zowel toegepast als

fundamenteel onderzoek. Dat eerste past natuurlijk in een trend waarbij onderzoek in dienst staat van de markt of een maatschappelijke behoefte. Steeds meer universiteiten richten hun onderzoek op deze manier in. Opmerkelijke paradox is dat de Universiteit Leuven juist geld verdient aan hun octrooien en dat ze geld vervolgens weer inzetten voor fundamenteel onderzoek. Persoonlijk ben ik ervan overtuigd dat vrije onderzoeksruimte zorgt voor verrassende ontdekkingen, die ruimte moet je dus blijven houden.’

Toekomst

Veel maatregelen juicht Molling toe, maar hij waakt voor te grote verwachtingen. ‘Het zal effecten hebben, maar met 100 miljoen euro subsidie heb je nog geen nieuw medicijn.’ Nog kritische punten? Hij haalt de bekende en succesvolle Innovatiebox aan. Via dit instrument wordt de vennootschapsbelasting verlaagd voor innovatieve bedrijven met als uitkomst een effectief tarief van 5%. Dat wordt verhoogd naar 7%.

Molling: ‘Per saldo dus minder aftrek voor innovatieve bedrijven die gebruikmaken van de box.’ Hij stelt ook dat het IE-beleid als zodanig niet wordt genoemd in het akkoord. Een mogelijke verklaring is dat momenteel het ministerie van Economische Zaken en Klimaat bezig is met een IE-beleidsevaluatie. Daarbij worden alle stakeholders ondervraagd door een extern onderzoeksbureau. Het 2017-rapport vormt de basis voor aanpassingen in het IE-beleid, zo is de verwachting.

Octrooigemachtigde Marco Molling

Innovatie in het regeerakkoord

Een greep uit de innovatiegerichte maatregelen uit het regeerakkoord:

- Het kabinet investeert 200 miljoen euro per jaar in fundamenteel onderzoek. Daarnaast komt 200 miljoen euro beschikbaar voor toegepast onderzoek.
- Het topsectorenbeleid, gericht op samenwerking van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid, zal zich meer richten op economische kansen die de volgende maatschappelijke thema's bieden: energietransitie/duurzaamheid, landbouw/water/voedsel en quantum/hightech/nano/fotonica.
- De mainportstatus van de regio Eindhoven wordt met de regio uitgewerkt.
- De overheid gaat als launching customer innovatie aanjagen door meer gebruik te maken van de regeling Small Business Innovation Research (SBIR).
- De MKB investeringsregeling Regio en Topsectoren (MIT) en de innovatiekredieten voor het MKB worden uitgebreid.
- In het beroepsonderwijs krijgen vakmensen, techniek en ambacht prioriteit en een nieuwe impuls. Het Techniepact en Platform Bèatechniek gaan door.

Doorbraakvinding tegen resistentie antibiotica

Hij koos een klein jaar geleden vol enthousiasme voor de onzekerheid van een startup. Chemicus Andreas A. Bastian startte zijn bedrijfje AGILeBiotics op de Zernike-campus van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij wil een doorbraak bewerkstelligen in de strijd tegen antibioticaresistentie: 'We hebben inmiddels een technologie die zowel in Europa als in de VS is beschermd met een patent, dat is cruciaal.'

De verwachting is dat in 2050 jaarlijks tien miljoen mensen zullen sterven als het gevolg van infecties met resistente bacteriën. Antibiotica-resistentie is een immens wereldwijd gezondheidsprobleem. Het momentum is dan ook perfect voor het jonge bedrijf AGILeBiotics van Bastian om investeerders binnen te halen: 'Ik ben volop bezig om overall ons bedrijfsidee te pitchen. Het eerste geld is al binnen. In februari zijn drie lokale investeerders ingestapt, daarmee financieren we de start van ons onderzoek.' De wetenschapper beseft dat er grote financiële belangen op het spel staan: 'De winstpotentie van onze vinding is enorm groot. Mijn team, onze investeerders en ik geloven in het idee en zijn graag bereid om het risico van een startup aan te gaan. We zijn nu met vijf mensen, allemaal

met een wetenschappelijke achtergrond en sommigen met ervaring in het bedrijfsleven. We zitten hier in een perfecte omgeving met kleine innovatieve bedrijfjes die elkaar opzoeken, ondersteunen en helpen.

Enorme kostenbesparing

De geotrooieerde technologie heet OxaSelect en is door Bastian ontwikkeld tijdens zijn promotie in Groningen. Het grote winstpunt is dat deze technologie het mogelijk maakt om op basis van oude antibiotica eenvoudiger en sneller nieuwe antibiotica te ontwikkelen. 'We kunnen het aantal synthestappen reduceren met 50%. Dat scheelt dus enorm in productiekosten en toegankelijkheid van nieuwe antibiotica. De kans op succes is via deze weg ook groter

omdat dit type antibiotica met succes is gebruikt sinds de jaren veertig, dat was dus voordat de resistentie optrad. Ik verwacht dat we de komende jaren de eerste testen kunnen doen op muizen met een kandidaat-antibiotica.'

Volgende investeringsronde

Voor elke startup is geld in deze fase cruciaal. Het patent is binnen, maar een markt lancering is nog ver weg. Bastian: 'Ik denk aan de lange termijn voor ons bedrijf, maar moet natuurlijk op korte termijn handelen en nu dus zoveel mogelijk geld binnenhalen. Het is onzeker allemaal, maar daar haal ik energie uit, dat is de uitdaging. Als wij straks één succesvolle stof hebben dan hebben we ook voldoende inkomsten en kansen op meer investeerders. Bovendien hebben we innovatieve startups meer nodig dan ooit. In de afgelopen decennia is er maar heel weinig vooruitgang geboekt op het terrein van de antibiotica. Terwijl er dringend behoefte is aan nieuwe antibiotica om bij te blijven tegen de voortdurend toenemende bacteriële resistentie.'

Octrooien zijn de belangrijkste graadmeter voor de innovatiekracht van een bedrijf

In 2016 verleende het Europees Octrooibureau een recordaantal octrooien. Verreweg de meeste aanvragen werden ingediend door de VS (40.076). Duitsland staat op de tweede plaats (25.086), Nederland en België zijn respectievelijk zevende (6.889) en twaalfde (2.186). Maar wat zegt een octrooi over de innovatiekracht van een bedrijf?

Niet blindstaren

Een paar jaar geleden vertoonde het aantal 'Nederlandse' octrooiaanvragen een sterk dalende lijn. Omdat octrooien een belangrijk criterium zijn bij de samenstelling van de verschillende innovatie-indexen, werkte dat ook door in de positie van Nederland op de verschillende ranglijsten. Onderzoek wees uit dat de daling in het aantal octrooiaanvragen vrijwel volledig werd veroorzaakt doordat één aanvrager zijn bedrijfsactiviteit verlegde, wat een tijdelijke dip in het aantal aanvragen veroorzaakte. Werd dat bedrijf minder innovatief? Werd Nederland daardoor minder innovatief? Natuurlijk niet. Octrooien kunnen wel degelijk veel zeggen over het innovatievermogen van een bedrijf, maar je moet je er niet op blindstaren. En goed kijken naar het verhaal achter de aantallen. Zoals een groot filosoof al zei: Je gaat het pas zien als je het doorhebt.

Proudly found elsewhere

Wij gebruiken onze innovatiekracht om bedrijven die medische apparaten ontwikkelen te helpen bij het verbeteren van hun reeds goedgekeurde en vermarkte apparaten. Dit doen wij door onze technologie (en IE) met die van hen te combineren. Hierdoor kunnen ze de levenscyclus van hun product verlengen en kunnen ze kiezen voor de veel voordeligere '520(k)'-route in plaats van de lange weg van 'premarket approval'. Dit vereist slechts dat moet worden aangetoond dat een nieuw apparaat qua veiligheid en effectiviteit 'nagenoeg gelijkwaardig' is aan een bestaand, wettelijk vermarkt apparaat. Zodoende krijgen patiënten toegang tot een verbeterd medisch apparaat en leveranciers van medische apparaten kunnen innoveren zonder al te veel tijd te hoeven besteden aan R&D. Dergelijke innovatie-gedreven bedrijven realiseren zich dat, om te kunnen blijven opereren op een extreem innovatieve markt, zij zich niet langer moeten instellen op 'not invented here' maar op 'proudly found elsewhere'.

Verkeerd besteed geld

Octrooien zeggen weinig over het innovatieniveau van een bedrijf. Veel geoctrooieerde uitvindingen leveren nooit geld op. Uitvinders vragen vaak gewoontegetroou octrooi aan zonder vooraf een behoorlijke marktanalyse te hebben gemaakt. Een bedrijf kan dan wel een octrooi hebben, maar zonder een licentie van de eigenaar van de onderliggende technologie kan men die geoctrooieerde uitvinding niet vermarkten. En als die eigenaar een concurrent is, kan deze een licentie weigeren. Een octrooi kan verkeerd besteed geld zijn. Veel succesvolle uitvindingen zijn niet geoctrooieerd omdat het aanvragen van octrooi impliceert dat de uitvinding gepubliceerd wordt. Vooral als een uitvinding een proces is dat moeilijk reverse-engineered kan worden, kan de uitvinding beter geheim worden gehouden: Coca Cola heeft zijn formule nooit geoctrooieerd!

Paul H.M. van Beukering

Clusterleider Kennisbescherming en -benutting
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Donato Di Biase

Chief Business Officer
Materiomics B.V.

Helen Gubby

Senior Lecturer RSM
Erasmus University

'Patent pending' in Duitsland werkt anders

Voor België en Nederland is Duitsland verreweg de belangrijkste handelspartner, vooral vanwege de export. Toch realiseren we ons zelden dat de regels voor het gebruik van productaanduidingen als 'octrooi aangevraagd' daar doorgaans veel strenger zijn.

Een nieuw product waarvoor octrooi is aangevraagd, wordt vaak op de markt gebracht voordat het octrooi is verleend. Er loopt dan bijvoorbeeld een Nederlandse of Europese octrooiaanvraag. Om potentiële navolgers te ontmoedigen, is het aantrekkelijk om te vermelden dat octrooi is aangevraagd. Hiervoor wordt vaak de aanduiding 'patent pending' gebruikt.

In Nederland en België en de meeste andere landen levert dit in principe geen problemen op. Hoogstens kan de situatie ontstaan, dat een andere partij daardoor eerder dan de normale publicatiedatum - 18 maanden na de eerste indieningsdatum - inzage krijgt in de octrooiaanvraag. Verder wordt het in Nederland als onrechtmatig handelen beschouwd om een beroep op een IE-recht te doen waarvan duidelijk is dat het niet geldig is. Dit wordt ook wel het 'wapperverbod' genoemd.

Duitse regels

Voor Duitsland gelden ook regels die minder voor de hand liggen. Zo komt de Duitse Mededingingswet met bijzondere bepalingen omtrent misleidende reclame om de hoek kijken. Dit kan voor de nietsvermoedende houder van de IE-rechten

verrassende juridische gevolgen hebben.

In beginsel moet het IE-recht betrekking hebben op een aanzienlijk deel van het product waarmee het in verband wordt gebracht. De aanduiding moet ook duidelijk maken welk beschermingsrecht het betreft, bijvoorbeeld een verleend octrooi, een octrooiaanvraag of een gebruiksmodel. Een publieke aanduiding die verwijst naar een octrooiaanvraag die nog niet is gepubliceerd, is niet toegestaan.

Verwijzingen naar IE-rechten die alleen in het buitenland geldig zijn, zijn ook niet toegestaan, behalve als duidelijk blijkt dat de IE-rechten waarnaar verwezen wordt in Duitsland niet van toepassing zijn.

'Patent pending' niet toegestaan

Kennisgevingen van IE moeten voldoende duidelijk zijn voor degene voor wie deze bestemd zijn.

Afkortingen zoals 'DBPa', 'DPa' of 'Euro-Pat a.' zijn niet toegestaan. Ook de aanduiding 'patent pending' vindt de rechter niet toelaatbaar. Daarmee kan immers ten onrechte de indruk worden gewekt dat een octrooi daadwerkelijk is verleend. Wel toegestaan zijn bijvoorbeeld verwijzingen naar een gepubliceerde Duitse of Europese octrooiaanvraag als: 'zum Patent angemeldet', 'Patent angemeldet' of 'DE-Pat. angem.', dan wel, als het om een Europese octrooiaanvraag gaat, 'EP-Pat. angem.'. Als het om een verleend Duits of voor Duitsland geldig Europees octrooi gaat, kan bijvoorbeeld vermeld worden: 'Deutsches Patent XXXXXXXX' respectievelijk 'Europäisches Patent' of 'patentiert gem. EPÜ'.

Meer weten?

Als u vragen heeft over de aan te brengen aanduidingen, neem dan contact op met een octrooigemachtigde van V.O.

Nintendo's modelrecht uitgespeeld

De houder van een modelregistratie mag bezwaar maken tegen derden die zijn model - denk hierbij aan productvormgeving - gebruiken zonder zijn toestemming. Onder 'gebruik' wordt ook het afbeelden van dat model verstaan. Het EU Hof van Justitie maakt echter duidelijk aan modelhouder Nintendo dat er grenzen zijn aan die rechten.

Nintendo versus BigBen

Nintendo maakte bezwaar tegen BigBen, een onderneming die accessoires ontwikkelt en verkoopt voor de bekende Wii-spelcomputer van Nintendo. Ter ondersteuning van de verkoop van haar producten beeldde BigBen haar Wii-accessoires af op haar website. De Wii-spelcomputer is een product waarvan de vormgeving als EU-model is beschermd.

Wat was het bezwaar?

Nintendo was niet blij met deze manier van reclame maken – het gebruik van plaatjes van de Wii-spelcomputer voor de verkoop van andermans accessoires. Hiermee wordt de consument misschien wel iets te makkelijk in de verleiding gebracht om de goedkopere accessoires van BigBen te kopen, was de redenering.

En het oordeel van de rechter?

Nintendo stapte naar de rechter en uiteindelijk belandde de zaak bij het Hof van Justitie, dat werd gevraagd een oordeel te vellen over het gebruik van plaatjes van beschermde modellen in marketing van producten van derden. De uitkomst is helder: een modelhouder moet in principe dulden dat derden zijn beschermde model 'ter illustratie' in commerciële uitingen afbeelden.

Maar dit mag alleen onder voorwaarden

Er zijn wel drie voorwaarden verbonden aan het gebruik:

1. Degene die het model afbeeldt moet dit wel doen in overeenstemming met de 'eerlijke handelsgebruiken'. Deze voorwaarde geldt als loyaliteitsverplichting richting de modelhouder en houdt in dat niet de indruk mag worden gewekt dat er een commerciële band tussen de modelhouder en de adverteerder bestaat. Hoewel dit nog steeds vaag klinkt, kan hierbij in elk geval worden gedacht aan een situatie waarbij de adverteerder onnodig prominent de beschermde modellen in beeld brengt en zo de indruk wekt een officiële of zelfs exclusieve dealer te zijn.

De Wii-spelcomputer is een product waarvan de vormgeving als EU-model is beschermd.

2. Er mag door de afbeelding geen afbreuk worden gedaan aan de exploitatie van het beschermde model. Dit komt erop neer dat de afbeelding van het model door derden geen negatieve weerslag mag hebben op de economische belangen van de modelhouder. Denk aan het afbeelden van het model in een (zeer) kritische context of een ramsjwinkel.
3. De bron van het model moet worden vermeld. Dit kan op meerdere manieren gebeuren, bijvoorbeeld door te verwijzen naar het merk waaronder het model bekend staat, of door de naam van de modelhouder te vermelden. Zolang de gemiddelde consument maar begrijpt van wie het beschermde model afkomstig is.

Teleurstelling voor Nintendo?

Het is iedere keer aan de rechter om te oordelen of aan deze drie voorwaarden is voldaan. Er kan dus niet algemeen worden aangegeven of de adverteerder geoorloofd handelt. Voor Nintendo is dit een bittere pil, want in principe mogen derden dus in hun advertenties gebruikmaken van afbeeldingen van beschermde Nintendo-modellen, en daarmee wordt de onderlinge concurrentie verder op scherp gezet.

Bron: bigben interactive

Nieuws

EMA goed voor Nederlands innovatieklimaat

De verhuizing in 2019 van het Europees geneesmiddelenagentschap (EMA) van Londen naar Amsterdam betekent een versterking van de regio als vestigingslocatie voor internationale en kennisintensieve bedrijven. Het agentschap bepaalt welke medicijnen toegang krijgen tot de Europese markt. Er zijn veel medisch-gerelateerde bedrijven die graag in de buurt van het EMA willen zitten. De verwachting is dan ook dat een deel van die bedrijven het EMA zal volgen naar ons land.

Innovation for Health

Het voelt vertrouwd voor V.O. om ook op de komende editie van Innovation for Health (1 februari 2018) als platina sponsor aanwezig te zijn. Innovation for Health is een toonaangevend evenement in Nederland op het gebied van innovatie in de gezondheidszorg en life sciences. Het thema is 'Transition in Healthcare'. Zoals altijd is er een keur aan gerenommeerde sprekers en volop gelegenheid voor persoonlijke ontmoetingen en sessies met innovators, investeerders, beleidsmakers, onderzoekers, uitvinders en dienstverleners. Namens V.O. verzorgt partner Frits Schut als track leader een inleiding bij het onderdeel 'IP Valuation'. Aanmelden via www.innovationforhealth.eu. De kosten voor deelname bedragen per persoon € 335 (€ 250 voor start-ups en non-profit).

IP Academy editie 2018

Begin 2018 organiseert V.O. weer twee aparte IE-cursusdagen onder de noemer 'IP Academy'. Deze dagen zijn gericht op IE-managers en professionals verantwoordelijk voor het IE-beleid. Op donderdag 22 januari vindt de basis cursus plaats. Op donderdag 8 februari is er de gevorderdencursus, waar de focus meer ligt op het strategische belang van IE. De groepen bestaan uit maximaal 20 deelnemers. Locatie: V.O. Den Haag. Voor meer informatie: www.vo.eu

V.O. Arnhem op nieuwe locatie

Per 1 december is het Arnhemse kantoor van V.O. gevestigd op een nieuwe locatie, namelijk op de elfde verdieping van de Rijntoren, ook wel bekend als de blauwe toren. Dit moderne kantoorgebouw ligt direct naast Arnhem Centraal Station. De Arnhemse collega's zijn zeer ingenomen met hun nieuwe werkplek. Het nieuwe adres is: WTC Arnhem (elfde verdieping), Nieuwe Stationsstraat 10, 6811 KS Arnhem. De telefoonnummers zijn ongewijzigd gebleven. Een routebeschrijving vindt u op onze website.

Frans Schmetz
Managing Director
High Tech Campus Eindhoven

‘In deze wereld
is snelheid
essentieel.’

Wilt u
de nieuwsbrief
liever digitaal
ontvangen? Meldt
u zich dan aan via
www.vo.eu/ipleads

Het succes van Eindhoven

De hele wereld komt kijken naar het succes van Brainport Eindhoven. Het geheim? Ooit gaf iemand van de Economic Board Amsterdam mij een compliment tijdens een bezoek: ‘Jullie kennen elkaar allemaal.’ Eigenlijk is dat uit nood geboren in de crisis van de jaren negentig. Toen hebben de captains of industry afgesproken dat ze samen naar oplossingen wilden zoeken. Een daarvan is dat je je netwerk inzet om zelf echt beter te worden. En dat doen we hier nog steeds in de High Tech Campus Eindhoven. In deze wereld is snelheid essentieel, je moet je verrijken met de kennis van de ander. Voor je het weet is de window of opportunity voorbij.

In het regeerakkoord blijft het topsectorenbeleid intact. Belangrijk! Wij vormen met hightech-systemen en -materialen de grootste topsector. Net zo belangrijk is dat onze actieagenda doorklinkt in de regeringsambities. Wij hebben opgeroepen om te investeren in infrastructuur, onderwijs en cultuur, waardoor de regio aantrekkelijker wordt. Dat raakt de kern van de business. Technische bedrijven zijn afhankelijk van nieuwe, jonge kenniswerkers, uit binnen- en buitenland. Als de regio niet aantrekkelijker wordt, dan verdwijnen die bedrijven of vergrijzen ze en kunnen ze niet meer mee in de concurrentie en verliest de regio zijn kracht.

We hopen dat we hier bijvoorbeeld met fotonicageologie dé opvolger van de halfgeleidertechnologie in huis hebben. In Photon Delta komen alle partijen bij elkaar op dat terrein – universiteit, kennisinstellingen en bedrijven – om de leidende positie te veroveren en te behouden. Net zo belangrijk is dat we ook naar nieuwe onderlinge afspraken gaan voor IP, immers de samenwerkingsverbanden worden steeds creatiever en complexer. Gelukkig hebben we daarvoor ook de juiste servicepartijen in de regio.

Over V.O.

V.O. is een van de grotere dienstverleners binnen Europa op het gebied van octrooien en merken. Meer dan zestig specialisten ondersteunen onze klanten bij het maximaliseren van de waarde van hun intellectuele eigendom. We hebben ruime expertise en ervaring in de Chemie, Life Sciences, Elektrotechniek, Mechanica en Fysica. Onze klanten variëren van tech-starters tot multinationals. Met tien kantoren in Nederland, België en Duitsland opereren wij in een wereldwijd netwerk van professionals.

 www.vo.eu

 [linkedin.com/company/vo](https://www.linkedin.com/company/vo)

Colofon

Redactie

Annelies de Bosch Kemper, Jurriaan Cleuver,
Bettina Hermann, Annemie Jaeken, Johannes
van Melle, Rob van Niele, Otto Oudshoorn

© V.O., 2017

IP Leads is de nieuwsbrief van V.O. en wordt verspreid onder relaties in Nederland, België en Duitsland. De nieuwsbrief is met zorg opgesteld. Het betreft echter slechts algemene informatie waaraan geen rechten kunnen worden ontleend. Aansprakelijkheid voor de gevolgen van het uitsluitend afgaan op deze informatie is uitgesloten.